

ביום, אינה מתקדשת בלילה, ואיך אמר רמי בר חמא שהיא מתקדשת בלילה?

**אלא, אמר רב יוסף:** מנחת נסכים, אכן, קרבה בלילה. ומה שמנתה הברייתא את מנחת נסכים בין הדברים שדרכן ליקרב ביום – טעות היא, וסמי [מחוק!] **מנחת נסכים מהא מתניתא**, מברייתא זו. וכן צריך לשנות: דברים שדרכן ליקרב ביום, כגון הקומץ והלבונה שמעלין וכולהו.

**כי סליק, כשעלה רב דימי** לארץ ישראל, **אשכחיה, מצאו לרב ירמיה דיתיב וקאמר משמיה דרבי יהושע בן לוי: מנין לנסכים הבאים עם הזבח** (31) **שאיין קריבין אלא ביום? תלמוד לומר** [במדבר כט] **"ולנסכיכם ולשלמיכם"**, ודרשינן: **מה שלמים קרבים ביום ולא בלילה, אף נסכים ביום**, הואיל ונתקדשו בשחיטת הזבח – הרי היא כזבח עצמו.

בשמעו זאת, **אמר רב דימי: אי אשכחיה** (32) **אינשי, אם הייתי מוצא אדם היורד לבבל – הוה כתיב איגרתא שלחי ליה לרב יוסף, הייתי כותב איגרת ושולח לרב יוסף היושב**

בבבל

והייתי כותב לו: **לא** (33) **תיסמוי, אינך צריך** י-ב למחוק **"מנחת נסכים"** ממתניתא, מהברייתא ההיא! כי על פי דברי רבי יהושע בן לוי אפשר לתרצה בלי למחוק –

**ולא קשיא** הסתירה בין שתי הברייתות: **כאן, הברייתא שאמרה שמנחת נסכים היא מהדברים שדרכן ליקרב ביום – מדברת בנסכים הבאים עם הזבח**, כמו שאכן אמרה הברייתא **"מנחת נסכים"**. וכיון שקדשתן שחיטת הזבח קדושת הגוף, הלכך אינם קריבים אלא ביום, כמבואר –

ואילו **כאן, הברייתא שאמרה שמקריבין נסכים בלילה, מדברת בנסכים הבאין בפני עצמן, בלי זבח, שלא נתקדשו בשחיטת הזבח, הילכך יכול להקריבין אף בלילה** (34).

הגמרא דנה בדברי רבי דימי שהיה שולח איגרת לרב יוסף וכותב לו דרשת רבי יהושע בן לוי, הרי "דברים שבעל פה אי אתה רשאי לכותבן בכתב"?

32. גירסת הצאן קדשים.

33. גירסת רש"י.

34. וכן כתב הרמב"ם [פרק ד מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ה]: הנסכין הבאים עם הזבח אין קריבין אלא ביום, שנאמר "ולנסכיכם ולשלמיכם", מקיש נסכים לשלמים מה שלמים ביום אף נסכים ביום. אבל הנסכים הבאים בפני עצמן מתקדשין בלילה וקריבין בלילה.

מהרישא. ועיין בתוס' המקשים: למה לא הקשה מהסיפא "וכל הקרב בלילה וכולהו", שהרי אין שום דבר הקרב בלילה וקדושתו בכלי שרת מלבד מנחת נסכים? ואילו הרש"ש מוסיף להקשות: איך רצה רמי בר חמא לפרש הברייתא של "מנחתם ונסכיהם", לגבי ליקדש, הלא פשטות המקרא הוא לענין הקרבה?

31. כל עולה או שלמים בין של יחיד ובין של ציבור, מביאין עמה מנחת נסכים: שלשה עשרונים קמח לפר, שני עשרונים לאיל, ועשרון לכבש ועז.

ומקשינן: ואי<sup>(35)</sup> אישכח גברא, אם היה מוצא שליח — כתיב איגרתא?! והא אמר רבי אבא בריה רבבי חייא בר אבא, אמר רבי יוחנן: כותבי הלכות הרי הם כשורפי תורה, מפני שאין מצילין אותן בשבת מפני הדליקה, ונמצא כאילו גרם לשרוף דברי תורה. לישנא אחרינא: מפני שאסור להשהותן אצלו בכתב,<sup>(36)</sup> וחייב גניזה או שריפה, נמצא שהכותבם גורם לשריפתן. והלמד מהן, מתוך כתובים אלו, אינו נוטל שכר.

והגמרא מביאה עוד מאמרי תנאים ואמוראים על איסור כתיבת תורה שבעל פה:

ודרש רבי יהודה בר נחמני מתורגמניה דריש לקיש: כתוב אחד אומר [שמות לד] "כתב לך את הדברים האלה",<sup>(37)</sup> הרי שניתנו ליכתב, ואילו כתוב אחד אומר [שם] "כי על פי הדברים האלה", הרי שלא ניתנו

ליכתב, הא כיצד?

לומר לך, דברים שעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב. ודברים שבכתב — אי אתה רשאי לאומרן על פה.<sup>(38)</sup>

ותנא דבי רבי ישמעאל: אמרה תורה [שם] "כתב לך את הדברים האלה", ודרשינן: "אלה" אתה כותב, אבל אין אתה כותב הלכות מדרש<sup>(39)</sup> ואגדות.

וקשה: איך אמר רב דימי שהיה שולח דרשה זו באיגרת?

ומתריצין: אמרי!<sup>(40)</sup> דילמא, יתכן שהואיל והוא מילתא חדתא, דבר חדש, שבכך מיתרצות הברייתות, ורב יוסף לא ידעו — הילכך שאני, שונה הדין, ומותר.

והגמרא מביאה ראייה לסברא זו: דהא רבי יוחנן וריש לקיש, מעייניו, נהגו לעיין,

35. גירסת השיטה מקובצת.

36. ואם כותב הלכות, אי אפשר בלא פסוקי התורה. עיין גליון בשיטה מקובצת.

37. "האלה" נדרש למעט, וכן ממה שנאמר "על פי הדברים האלה". מהרש"א חידושי אגדות [גיטין ס ב].

38. כתב הר"ן [מגילה דף יד מדפי הרי"ף] בטעם הדבר, כי בדברים שבכתב יש ענינים רבים שנדרשים מתוך הכתב, כגון מהחסרות והיתרות, מהקרי ולא כתיב, וכדומה, ואם יאמרו בעל פה יגרע הלימוד הזה. ומאידך, דברים שבעל פה, כיון שהם פירוש לדברים שבכתב, הרי רק אם הם נאמרים בעל פה ילמדם אדם מפי

מלמד שיפרש לו הפירוש יפה, ובכך הוא יעמוד על אמיתת הדברים, אך אם יהיו הדברים בכתב, וילמדם בעצמו, אפשר שיסתפק בו, שלא יבין הלשון. וכן כתב הריטב"א [גיטין ס ב].

וכתבו התוספות שהאיסור לומר בעל פה דבר שבכתב הוא רק כאשר מוציא את הרבים ידי חובתם.

39. גירסת השיטה מקובצת.

40. לישנא אחרינא [בשיטה מקובצת]: אמרי! רבנן אלו, אגירסייהו סמיכי, עיקר לימודם הוא על פה, וכיון דאיכא שכחה — כתבין ומחתיין, את השגור בפיהם, וכי משכחנא מילתא, ובעת ששוכחים את לימודיהם עצמם — מעיינין בספרא.

האמור לעיל שנסכים הבאים בפני עצמן קריבין אפילו בלילה, ומקדישין אותן בכלי שרת בלילה — היינו דוקא לפי סדר זה שמקדישין ומקריבין באותו הלילה, אבל אם הקדישין בלילה — אינו יכול להמתין להם עד למחר, לפי שייפסלו ב"לינה" בבוקר בעלות השחר.

כשם שאיברים ופדרים, הקרבים כל הלילה, ואם לא העלו אותם עד עלות השחר — נפסלים ב"לינה".

ומה שאמרו לעיל שמביא נסכים אפילו מכאן ועד עשרה ימים — אין פירושו שנתקדשו היום ומביאם למחר, אלא צריך שיוקדשו ביום הבאתם, כדי שלא יפסלו ב"לינה".

אמר רב אדא בר אבהו: ועלות השחר פוסלת בהן, כשם שהיא פוסלת אברין של עולת תמיד.

לפי ששינונו לעיל משמיה דרבי יהושע בן

בסיפרא דאגדתא, במדרשי התורה, בשבתא, כדי שלא יישכח מהם, ודרשי הכי, והיתרם הוא בהסתמך על מקרא זה: נאמר בתהלים [ק"ט] "עת לעשות לה' — הפרו תורתך", כשעושין הדבר לשם קדושת ה' — ראוי להפר תורתך. כלומר, את האיסור לכתוב תורה שבעל פה. אמרי, והוסיפו ואמרו: מוטב שתיעקר אות אחת (41) מן התורה, והיינו האיסור לכתוב תורה שבעל פה, ואל תשתכח תורה מישראל, שאם לא יכתבום ויעיינו בהם — ישתכחו לגמרי.

הגמרא חוזרת לדין נסכים.

אמר רב פפא: השתא דאמרת "נסכים הבאים בפני עצמן קריבין אפילו בלילה", אינו צריך להקדישין בכלי שרת ביום, (42) אלא, אם נזדמנו לו (43) נסכים בלילה, מקדישין בלילה ומקריבין.

אמר ליה רב יוסף בריה דרב שמעיה לרב פפא: תניא, שנינו ברייתא דמסייעא לך: זה הכלל: כל הקרב ביום — אינו קדוש אלא ביום. וכל הקרב בלילה — קדוש בלילה (44).

42. מבואר על פי השיטה מקובצת.

43. כתב השיטה מקובצת: לאו דוקא "אם נזדמנו", ואפילו לכתחילה מותר להקדישין ולהקריבין בלילה, ועיקר חידוש דברי רב פפא הוא, שיכול גם להקדישין בלילה. ועיין בכסף משנה [פרק ה מהלכות מעשה הקרבנות] הסובר גם כן שמותר להקריבין לכתחילה בלילה.

44. על פי גירסת הרש"ש לעיל עמוד א בתוס'. ועיין גירסת החק נתן.

כלומר, כתיבתם היתה לתועלת זכרון לעצמם, ולא כדי ללמד בכתב.

ודברים דומים כתב הרמב"ם בהקדמת ספרו "יד החזקה": אלא, בכל דור ודור ראש בית דין או נביא שהיה באותו הדור כותב לעצמו זכרון השמועות ששמע מרבותיו, והוא מלמד על פה ברבים. וכן כל אחד ואחד כותב לעצמו כפי כחו מביאור התורה ומהלכותיה כפי ששמע. והקשה הגרי"ז: אם כן, מה תירצה הגמרא, הלא רב דימי רצה לשלוח כן לרב יוסף, ולא כתבם לעצמו? וצריך עיון.

41. גירסת השיטה מקובצת.

יהוצדק: מה שנאמר "אלה תעשו לה' במועדיכם" — אלו חובות הכאות ברגל, מחמת הרגל, כגון עולת ראייה<sup>(45)</sup> וחגיגה ומוספי החג<sup>(46)</sup>.

ומה שנאמר "לבד מנדריכם ונדבותיכם" — לימד על נדרים ונדבות, שנדרו ונדבו בני ישראל כל ימות השנה — שקרבין בחולו של מועד<sup>(47)</sup>.

ומה שנאמר "לעולותיכם" — במה הכתוב מדובר? אי בעולת נדר, הנודר "הרי עלי

לוי את הדרשה "ולנסכיכם ולשלמיכם", מה שלמים ביום אף נסכים ביום, מביאה הגמרא ברייתא ובה נדרש כל הפסוק לכמה דרשות.

נאמר בתורה [במדבר כט] אחרי כל מוספי המועדים "אלה תעשו לה' במועדיכם לבד מנדריכם ונדבותיכם לעולותיכם ולמנחותיכם ולנסכיכם ולשלמיכם". וכל הפסוק מיותר לדרשה.

כי אתא רב דימי מארץ ישראל לבבל, אמר בשם רבי יוחנן משום רבי שמעון בן

45. אליבא דבית הלל [ביצה יט א].

46. ובפסחים [עז א] ובמנחות [עב ב] דרשינן מכאן לשאר קרבנות החג [מלבד קרבן התמיד] שקרבין אפילו בשבת ואפילו בטומאה.

47. הקשו התוס' [בשיטה מקובצת]: פשיטא! וכי למה יהיה אסור להקריבין בחולו של מועד? וקושיא כזו מקשה הגמרא במסכת ביצה [שם]: אם מותר אפילו ללקוט עצים מן המחובר, למה הוה אמינא לאסור הקרבת קרבן תודה? ומה שתירצה שם הגמרא לגבי תודה, אינו מתרץ כאן. ותירץ בגליון בשם יש מפרשים [ויתכן שזו כוונת רבינו גרשום] שעיקר הדרשה בא לאסור ביום טוב עצמו.

ואף על פי שממה שכתבה התורה "אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם" דרשינן [שם כ ב] לאסור הקרבת נדרים ונדבות ביום טוב, לפי שהם צרכי גבוה, ולא התירה התורה אלא צרכי הדיוט, מכל מקום, צריך דרשה מיוחדת לאסור ביום טוב להקריב עולת יולדת ושלמי נזיר. כי מדובר שהגיע זמן הקרבתם ביום טוב עצמו, ולכן לא היה אפשרות להקריבם לפני יום טוב. והואיל ומיום טוב עובר על מצות עשה של הקרבת קרבן בזמנו, וכן מנחת חוטא הבאה

לכפרה. והיה עולה על הדעת שכל זה נקרא צרכי הדיוט המותר ביום טוב כדי שלא יעבור על עשה, לכן דרשינן, שבכל זאת אסור להקריבין ביום טוב.

ועוד מביא בשם יש מפרשים, שאכן מדובר בחול המועד, ובאה הדרשה לומר שמצוה להביא כל אלו הקרבנות ברגל, כדי שיאכל בשר הרבה לשמחת הרגל יותר מכל ימות השנה. [מבואר על פי שיטה מקובצת ביצה שם. ועיין שם עוד].

אבל השפת אמת כתב שקושיית הגמרא שם בביצה אם מותר אפילו ללקוט עצים פשיטא שמותר להקריב קרבנות, אינה שייכת לכאן, מפני ששם מדובר על שלמים, שהם נאכלים, לפיכך מתאים לשאול: פשיטא שמותר להקריב בחול המועד. מה שאין כן כאן, שמדובר על עולת נדר ונדבה שכולה כליל ואינה נאכלת, לא יתכן להקשות קושיא זו. ומכל מקום, מקשה: לא מיבעיא להראשונים הסוברים שמלאכת חול המועד אסורה מדרבנן — קשה: למה צריך קרא להתיר? אלא אפילו לסוברים שמלאכת חול המועד אסורה מן התורה, גם כן קשה: הלא ממה שאסרה התורה מ"לכם" להקריב נדרים ונדבות ביום טוב, ממילא מוכח שבחול המועד מותר, ולמה צריך לדרשות אלו להתיר בחול

לרבות "שלמי נזיר". ומשמע ש"שלמי נזיר" אינם דבר הנידר ונידב, דאם כן כבר נתרכו במה שנאמר "נדריכם ונדבותיכם", ועל כך דנה הגמרא. יש צד לומר שהם נקראים נידב ונידב הואיל וכל חיובם בא על ידי נזירות שלא היה חייב בה ונדר כן על עצמו, נמצא שגם קרבנותיו הם בנדר. ומאידך, יש לומר שלא נדר על עצמו אלא מן היין והתגלחת, והקרבנות מוטלות עליו "חובה" מן התורה.

ויש בכך נפקא מינה לדינא — לענין "במה קטנה", כמו שיבואר.

אמר ליה אביי לרב דימי [שהביא ברייתא זו מארץ ישראל]: **ולימא מר, יאמר רבי!** שמה שכתבה התורה "ולשלמיכם" בא לרבות "שלמי פסח", שהם קרבנות חגיגת ארבעה עשר בניסן, הבאים עם קרבן פסח בזמן שנמנו עליו חבורה מרובה של הרבה אוכלים, וקרבן פסח אינו מספיק להם לאכילתם הואיל וקרבן פסח נאכל על השובע. ואם הפריש אותם לשם "חגיגת ארבעה עשרה" ולא הקריבם בערב פסח, בא הכתוב לרבות להתיר הקרבנות בחולו של מועד.

ומה העדיפות לומר כן?

עולה", קשה: **הרי כבר אמור "נדריכם". ואי בעולת נדבה**, האומר "הרי זה עולה", קשה: **הרי כבר אמור: "נדבותיכם?" הא, הוכרחת לומר: אינו מדבר אלא בעולת יולדת ועולת מצורע**, שאינם נידרים ונידבים, אלא חובה להביאם. ובא הכתוב ללמד שהן קרבים בחולו של מועד (48).

ומה שנאמר "ולמנחותיכם" — **במה הכתוב מדבר? אי במנחת נדר, הרי כבר אמור, אי במנחת נדבה, הרי כבר אמור? הא, אינו מדבר אלא במנחת חוטא** [על שמיעת קול אלה, ביטוי שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו, כשמביאין בדלי דלות] **ובמנחת קנאות**, מנחת סוטה.

ומה שנאמר "ולנסכיכם ולשלמיכם" — **מקיש נסכים הבאין עם הזבח, לשלמים, מה שלמים ביום אף נסכים ביום**, כמבואר לעיל.

ולדרשת היקש זו, היה די אם היה כתוב "ולשלמים", וממה שנאמר "ולשלמיכם" בא לרבות שלמי נזיר, שאינם אלא חובה ולא נדבה, דאילו נדר ונדבה (49) כבר נתרכו מ"נדריכם ונדבותיכם". ולימדך הכתוב שמקריבין אותן בחולו של מועד.

למדנו לעיל: מה שנאמר "ולשלמיכם" בא

המועד? עיין שם תירוצו.

48. וצריך ביאור: הרי כבר נתרכו עולות נדר ונדבה, ולמה צריך ריבוי מיוחד על עולת יולדת ומצורע? כלומר, מה העדיפות לנידר ונידב על עולות חובה?

ומבאר השפת אמת: מפני שאין בהם הלאו של "בל תאחר", שהרי לא נדבם במוצא פיו [עיין שם בהג"ה שמוספק בכך]. ולכן, הוה

אמינא דלא התירה התורה להקריב בחול המועד אלא קרבנות אלו שבמניעת הבאתם יעבור על "בל תאחר" [עיין הערה הקודמת]. מה שאין כן עולת יולדת ומצורע, יתכן שאין היתר ואין סיבה להביאם דוקא בחול המועד ויכול להמתין להם לאחר המועד. לפיכך, צריך ריבוי מיוחד.

49. על פי הב"ח.

ותניא, ושנינו כברייא אחרת: המנחות והנזירות, קרבנות נזיר<sup>(53)</sup> קריבין בבמת יחיד, אלו הם דברי רבי מאיר.

מוכח, ששלמי נזיר נידר ונידב הם, דאם לא כן, אינם קריבים בבמת יחיד.

ומקשה אביי: למה נרבה שלמי נזיר, הרי כבר נתרבו נדרים ונדבות?

ומתרצינן, <sup>(54)</sup> אמר רב יוסף: שלמי נזיר אינם "נידר ונידב", כמבואר לעיל הואיל וחובה להביאם, ומה שאמרה הברייא "המנחות והנזירות" — סמי [מחוק!] מכאן נזירות, ואמנם, שלמי נזירות אינם קריבים בבמת יחיד.

[ספרים אחרים<sup>(55)</sup>: רב דימי אמר: אל תסמי מכאן נזירות! ולא קשיא, תנאי היא, מחלוקת תנאים היא. הא, מה ששנינו: המנחות והנזירות, רבי מאיר היא, והוא סובר שנידר ונידב הוא. והא, ומה ששנינו לעיל "ולשלמיכם" לרבות שלמי נזיר, רבנן היא, הסוברים שאינו נידר ונידב].

ותמהינן: מי איכא למאן דאמר דנזיר, לאו נידר ונידב הוא?!

דאי, כדברין, שלמי נזיר, קשה, למה צריך לרבותם, הלא שלמי נזיר דבר הנידר ונידב הוא, וכבר נתרבו נדרים ונדבות להתיר הקרבתם בחולו של מועד.

ושלמי פסח לא נתרבו מ"נדרים ונדבות", שהרי "חובה" להביאם, כמו שמפורש במסכת פסחים [עא א.]<sup>(50)</sup>

אביי מביא ראייה ש"שלמי נזיר" הם דבר הנידר ונידב, ממה שהם קריבים ב"במה קטנה",

בזמן שהוקם המשכן בגלגל במשך ארבע עשרה שנה, ובנוב [שלש עשרה שנה] ובגבעון [ארבעים וארבע שנים] עד בנין בית המקדש הראשון — היה המשכן נקרא "במה גדולה" או "במת ציבור", ובזמנים אלו היה מותר לכל אחד ואחד לעשות במה לעצמו, והיא נקראת "במה קטנה" או "במת יחיד". התנא של הברייא הבאה סובר שבבמה קטנה מותר להקריב רק דבר הנידר ונידב, כגון עולה ושלמים, ולא קרבן פסח ושאר קרבנות חובה<sup>(51)</sup>.

דהא תניא,<sup>(52)</sup> זה הכלל: כל שהוא נידב ונידר קרב בבמת יחיד, וכל שאינו נידב ונידר אינו קרב בבמת יחיד.

ב. שיטה מקובצת.

53. ועיין בגמרא זבחים [ק"ז ב] שהגמרא דנה באיזה מן קרבנות הנזיר יש לדון האם הם נדר או חובה.

54. גירסת השיטה מקובצת.

55. בילקוט שמעוני ובשיטה מקובצת.

50. כן כתב רש"י. ושם [סט ב ע א] סובר רב אשי שאינם חובה אלא רשות. וכן פסק הרמב"ם [פרק י מהלכות קרבן פסח הלכה טו].

51. עיין בביאור תוס' ד"ה אלא, סיכום כל הדעות, אלו קרבנות קריבים בבמה קטנה ואלו בבמה גדולה.

52. ברייא היא, ונוסח דומה במשנה מגילה ט

**בגשור** (58) הוה? כמו שנאמר [שם] "כי נדר נדר עבדך בשבתי בגשור בארם וגומר".

ומתרצינן: **אמר רב אחא, ואיתימא רבה בר חנן**: אכן, הקרבת קרבנותיו היה בגבעון, ונדרו נדר בגשור, ועל הנדר שנדר — אמר "אשר נדרתי לה", ומה שאמר "בחברון" — **לא הלך אבשלום אלא להביא כבשים מחברון**, שבו הכבשים [ואילים] שמנים ומובחרים, כדאיאת במסכת מנחות [פז א]. ופירוש המקרא הוא: אלכה נא לחברון להביא כבשים, ואביאם לגבעון ושם אגלח ואקריב קרבנות נזירותי אשר נדרתי בגשור.

ואמרינן: **הכי נמי מסתברא, דאי תימא לאקרובי הוא דאזיל לחברון**, וברצונך להביא ראייה שמוותר להקריבן בכמת יחיד, למה לו ללכת עד לחברון, וכי **שביק ירושלים**, מקום מושבו, **ואזיל ומקריב בחברון**, הרי יכול להקריב גם בירושלים בכמת יחיד?!

מוכרח לומר "שלא הלך להקריב שם, אלא להביא כבשים".

ומקשינן: **ואלא מאי, להביא כבשים מחברון**, אם כן, **האי אשר נדרתי לה** "בחברון", למה אמר כן, הלא "מחברון" **מיבעי ליה**?

ומסקינן: **אלא, לעולם הלך לחברון לאקרובי**, וקרבנות נזירות קריבים בכמת

הגמרא מביאה ראייה ממה שהלך אבשלום בן דוד, שהיה "נזיר עולם" [נזיר ד ב] המגלח שער נזרו מזמן לזמן, (56) ומקריב קרבנות תגלחת טהרתו. והיה בזמן שעמד המשכן בגבעון, ובכל זאת הלך מירושלים עיר מושבו לחברון, שהיה לו שם במת יחיד — להקריב קרבנות נזרו.

והא **כתיב** [שמואל ב טו] "זיהי מקין ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך: **אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה** בחברון. **כי נדר נדר עבדך בשבתי בגשור בארם לאמר: אם ישוב ישיבני ה' לירושלים — ועבדתי את ה'.**" [והמלך נתן לו רשות — ושם מרד באביו].

**מאי**, למה אמר שהולך לחברון (57), וכי **לאו אקרבן** גלח ולקריב שם קרבנות נזירותו? ואף על פי שהיא במת יחיד, ומוכח שקרבנות נזיר — דבר הנידר ונידב הוא!

ודחינן: **לא!** והכי אמר: אלכה נא להקריב קרבנותי לבמה גדולה אשר בגבעון. ומה שאמר "אשר נדרתי לה" בחברון — פירושו: **אעיקר** [על עיקר] **נדרו** — אמר, כלומר, שנדרתי בעת היותי בחברון.

ואין מכאן ראייה שהקריב קרבנותיו בחברון בכמת יחיד.

ותמהינן: וכי **עיקר נדרו בחברון הוה? והלא**

יחדוהו. וקושיית הגמרא היא: איזו "אמתלא" נתן בהליכתו לחברון.

58. כברחו מפני אביו אחרי הריגתו את אמנון הלך אל תלמי מלך גשור בארם, והיה שם שלש שנים, עד שהתפייס עם אביו בהשתדלות יואב בן צרויה.

56. רבי אומר: משנה לשנה, רבי נהוראי אומר: משלשים יום לשלשים יום, רבי יוסי אומר: מערב שבת לערב שבת. נזיר [דב ה א].

57. האמת שהלך לחברון כי רצה למלוך במקום שהמליכו את אביו, כמבואר ברד"ק שם, אלא שאמר כן כדי להסוות את הליכתו לשם שלא

ואמר "עתה הגיע הקץ של אבא ואלכה לחברון להסב לי שם המלוכה" (63).

ומנין שעברו ארבעים שנה מעת ששאלו להם מלך?

**דתניא:** אותה שנה ששאלו להם מלך, אותה שנה עשירית של שמואל היתה.

**עשר שנים מלך שמואל בעצמו** [לכדון] לפני א-10 ששאלו להם מלך, ועוד שנה אחת שמלך [שמלכו יחד] שאול ושמואל. ושתים שמלך שאול בעצמו. ושלישים ושבע שמלך דוד. הרי שעברו ארבעים שנה מששאלו להם מלך. (64)

### מתניתין:

משנתנו היא המשך למשניות הקודמות, העוסקות בהבדל בין קרבן ציבור לקרבן יחיד.

הקדמה

הלכה נמסרה למשה מסיני שיש "חמש

יחיד. ומה דקא קשיא לך אמאי שבק ירושלים ומקריב בחברון, תיקשי לך: אמאי שבק גבעון דמקום קדוש הוא, ששם היה במה גדולה והמשכן שעשה משה? אלא, הוכרחת לתרץ, לחברון הלך ליקח כבשים, וכיון שהיה שם, הקריב שם, (59) ואין נפקא מינה באיזה במת יחיד להקריב, דכיון שהותרו הבמות, כל היכא דבעי, אם בירושלים אם בחברון, מקריב. (60)

והגמרא ממשיכה לבאר המקרא בענין אבשלום, שנאמר שם "ויהי מקץ ארבעים שנה".

ודנה הגמרא: **ארבעים שנה למאי תניא?** לאיזה מאורע נמנו ארבעים שנה? הלא לא עברו למלכות דוד אלא שלשים ושבע שנים! (61)

**תניא,** שנינו בברייתא: **רבי נחוראי אומר משום רבי יהושע: מקץ ארבעים שנה מעת ששאלו להם ישראל מלך.** ואבשלום (62) היה יודע שעתיד דוד למלוך ארבעים שנה, וכשנתמלאו ארבעים שנה מעת ששאלו להם מלך [ובתוך ארבעים אלו מלכו שמואל, שאול ודוד, כמו שיבואר], טעה אבשלום,

59. על פי הגר"א.

60. הקשה הגרי"ז: איך מקריבין שלמי נזיר בכמה, הלא שלמי נזיר טעונים "תנופה", ואין תנופה בכמה, כמבואר שם במשנה? ומתרץ: אפשר, כיון שאין תנופה בכמה, לא חסר תנופה. ועוד מחלק בין נזיר עולם לסתם נזיר. עיין שם.

61. רש"י נזיר [ה א]. ותוס' שם מפרשים: הרי מלכות דוד היתה כולה רק ארבעים שנה, ואחרי מרד אבשלום מלך דוד עוד כמה שנים?

[החשבון יבואר בחברותא על התוס'].

62. רש"י שם.

63. ומפרש שם הרא"ש, שהיה המרד במלוכה כעונש על מרידתם בשמואל, כמו שנאמר בספר שמואל [עיין שם פרק ח]. וזה לשון השיטה מקובצת: ואירע מהר קלקול במלכות מחמת אותו עון, ולכך מנאו הנביא מאותו פרט.

64. והחשבון מבואר בתוס' בכמה גירסאות.